

अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र, नेपाल

को
विधान २०७०

प्रस्तावमा :

नेपालको दिगो आर्थिक तथा सामाजिक विकासको लागि जल, जमिन, जंगल, जलवायु, जराजुरी, जडीबुटी, जनावर र जनशक्तिजस्ता अष्ट-ज' को एकीकृत वैज्ञानिक अध्ययन, अनुसन्धान, दिगो विकास, संरक्षण, सम्बर्द्धन, परिचालन तथा प्रचारप्रसार. कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउने उद्देश्यले 'अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र' नामक गैह्रसरकारी सामाजिक संस्थाको सञ्चालन गर्न संस्था दर्ता ऐन २०३४ बमोजिम यो विधान तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद १ प्रारम्भिक

१. संस्थाको नाम :

यस संस्थाको नाम अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र (अष्ट-ज आरडिसी) रहनेछ । अंग्रेजीमा Asta-Ja Research and Development Centre (Asta-Ja RDC) रहनेछ ।

क) संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना :

यस संस्थाको केन्द्रिय कार्यालय काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका ३१, धोवीधारामा रहनेछ । साथै आवश्यकताअनुसार स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति लिई शाखा वा सम्पर्क कार्यालयहरू अन्य विभिन्न स्थानमा खोल्न सकिनेछ ।

ख) संस्थाको कार्यक्षेत्र :

यस संस्थाको कार्यक्षेत्र नेपाल राज्यभर हुनेछ ।

ग) प्रारम्भ :

यो विधान संस्था दर्ता भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

घ) संस्थाको अस्तित्व :

यो संस्था एक अनुसन्धानात्मक, संगठित, स्वशासित, गैह्र-नाफामूलक, गैह्रराजनीतिक, गैह्रधार्मिक तथा गैह्रसरकारी सामाजिक संस्था हुनेछ ।

२ परिभाषा :

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा

क) 'विधान' भन्नाले अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रको विधानलाई सम्झनुपर्दछ ।

ख) 'संस्था' भन्नाले नेपाली भाषामा अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र र अंग्रेजी भाषामा Asta-Ja Research and Development Centre लाई सम्झनुपर्दछ ।

ग) 'अष्ट-ज' भन्नाले प्राकृतिक स्रोतसँग सम्बन्धित जल (Water), जमिन (Land), जंगल (Forest), जलवायु (Climate), जराजुरी (Plants), जडीबुटी (Medicinal and Aromatic Plants), जनावर (Animals) र जनशक्ति (Human Resources) लाई जनाउनेछ ।

घ) 'समिति' भन्नाले यस विधानबमोजिम गठित कार्यसमितिलाई सम्झनुपर्दछ ।

ङ) 'सभा' भन्नाले यस विधानबमोजिम बसेको साधारण सभा र विशेष सभालाईसमेत जनाउनेछ ।

च) 'पदाधिकारीहरू' भन्नाले अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रका कार्यसम्पादनका लागि बनेका अध्यक्षसमेत ११ जनाको एउटा कार्यसमिति सम्झनुपर्दछ । यी पदाधिकारीहरूको निर्वाचन यस विधानमा लेखिएअनुरूप हुनेछ ।

छ) 'नियम/विनियम' भन्नाले अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रको विधानअन्तर्गत बनेको नियम/विनियम सम्झनुपर्दछ ।

ज) 'दफा' भन्नाले यसै विधानका दफालाई सम्झनुपर्दछ ।

झ) 'उपदफा' भन्नाले यसै विधानको दफाअन्तर्गतको उपदफालाई सम्झनुपर्दछ ।

ञ) 'सदस्य' भन्नाले विधानबमोजिम सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ ।

ट) 'कर्मचारी' भन्नाले विधानबमोजिम नियुक्त व्यक्तिलाई सम्झनुपर्दछ ।

Handwritten signatures and names at the bottom of the page, including 'Durga Adhikari' and others.

Handwritten signatures and stamps at the top of the page.

- ठ) 'स्थानीय अधिकारी' भन्नाले सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई सम्झनुपर्दछ ।
  - ड) तोकिएको वा तोकिएबमोजिम भन्नाले यो विधान र यस विधानअन्तर्गत बनेको नियम, विनियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्दछ ।
  - ढ) स्थानीय निकाय भन्नाले गाविस, महानगर, उपमहानगर र जिविसलाई जनाउनेछ ।
  - ण) जराजुरी भन्नाले कृषिजन्य बाटो जिस्का इ.लाई जनाउनेछ ।
३. संस्थाको छाप र चिन्ह :
- प्रचलित कानुनी व्यवस्थाको प्रतिकूल नहुनेगरी यस संस्थाले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचाको एउटा छुट्टै नाम, छाप र चिन्ह प्रयोग गर्नेछ । तर संस्थाको नाम, छाप र चिन्ह पहिले दर्ता भएको कुनै संस्थसँग मेल खाएमा प्रक्रिया अपनाएर तुरुन्तै संशोधन गरिनेछ ।

परिच्छेद २
उद्देश्य

४. संस्थाको उद्देश्य : नेपालको प्रचलित कानूनको अधिनमा रही आवश्यकताअनुसार सम्बन्धित निकायसँग समन्वय राखी कार्यहरू गर्ने गरी संस्थाका निम्नलिखित उद्देश्यहरू रहेका छन् :
- क) राष्ट्रको समग्र आर्थिक तथा सामाजिक विकासका लागि अष्ट-ज अर्थात् जल, जमिन, जंगल, जडीबुटी, जराजुरी, जनावर, जलवायु र जनशक्तिजस्ता प्राकृतिक स्रोतसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, दिगो विकास, उपयोग तथा प्रचारप्रसार गर्ने ।
  - ख) संस्थाको सोच र उपलब्धिलाई स्थानीय, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा पुऱ्याउन विभिन्न प्रकाशन, सभा-सम्मेलन, गोष्ठी, तालीम, प्रवचन, अन्तर्क्रिया, आदि आयोजना गर्ने ।
  - ग) 'अष्ट-ज' सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रविधि विकासको निम्ति आवश्यक स्वदेशी तथा विदेशी संघसंस्थाहरूसँग सहकार्य एवम् समन्वय गर्ने ।
  - घ) अष्ट-ज संरक्षण, सम्बर्द्धन र दिगो विकासका लागि आवश्यक जनशक्ति उत्पादन तथा विकास गर्न अष्ट-ज अध्ययन प्रतिष्ठानको स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
  - ड) गाभ्रीण तथा विपन्न वर्गका आवश्यकताहरूको पहिचान गरी उनीहरूलाई समाजको मूलप्रवाहमा ल्याउनका लागि आवश्यक आर्थिक सामाजिक विकास कार्य गर्ने ।
  - च) देशको सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक उत्थानका लागि स्वदेश तथा विदेशमा रहेका प्रतिभाहरूको ज्ञान, सीप तथा अनुभवलाई एकीकृत गर्दै थिङ्ग ट्याङ्गको रूपमा विकास गरी राष्ट्रनिर्माणमा सहभागी गराउन सहयोग गर्ने ।
  - छ) संस्थामा आबद्ध विज्ञहरूको ज्ञान, सीप, दक्षता र अनुभवलाई राष्ट्रको आवश्यकतानुसार परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।

५. संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि गरिने कार्य :
- यस संस्थाको माथि उल्लेखित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न देहायका कार्य गर्नेछ ।
- क) यस संस्थाले सम्बन्धित निकायबाट प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरेपछि मात्र आफ्नो कार्य सञ्चालन गर्नेछ ।
  - ख) संस्थालाई आवश्यक हुने कार्यालय वा अन्य सम्पूर्ण सामान खरीद गरी वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ ।
  - ग) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्त गरी नीजहरूको सेवाका शर्त निर्धारण गर्नेछ ।

परिच्छेद ३
सदस्यता

६. सदस्यताको वर्गीकरण
- यस संस्थामा देहायबमोजिमका ४ प्रकारका सदस्यहरूको वर्गीकरण गरिएको छ :
- क) साधारण सदस्यता : यस संस्थाको विधानलाई विना शर्त स्वीकार गरी संस्थाले तोकेको समयमा, तोकिएको ढाँचामा आवेदन भरी योग्यता पुगेका व्यक्तिलाई प्रवेश शुल्क र वार्षिक शुल्क दाखिला गरी संस्थाको साधारण सदस्य बन्न सक्नेछन् ।

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page.

Handwritten signatures and stamps at the top of the page, including a circular stamp of the Centre for Policy Research & Development, Nepal Mandu.

- ख) **आजीवन सदस्य** : संस्थाको उद्देश्य तथा हितका लागि जुनसुकै रूपमा विशिष्ट योगदान दिने वा कार्यसमितिले तोकेको एकमुष्ट रकम वा संस्थाको कार्यक्रमको माध्यमद्वारा देश र समाजलाई योगदान गर्न इच्छुक कुनै पनि व्यक्तिलाई कार्यसमितिद्वारा आजीवन सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ।
- ग) **मानार्थ सदस्य** : संस्थाको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा विशेष योगदान पुऱ्याउने वा संस्थाको सञ्चालनमा योगदान पुऱ्याउने हेतुले आर्थिक सहयोग वा विशिष्ट सेवा प्रदान गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी व्यक्तिलाई कार्यसमितिको सिफारिसको आधारमा साधारणसभाद्वारा मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ। मानार्थ सदस्यले कार्यकारी समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा उपस्थित भई छलफल गर्न पाउनेछन्। तर उनीहरूले कुनै पनि प्रस्ताव ल्याउन र उम्मेदवारी दिन तथा मतदानमा भाग लिन पाउने छैनन्।
- घ) **संस्थापक सदस्य** : यो संस्था दर्ता गर्दासम्मका सदस्यहरू यस संस्थाका संस्थापक सदस्य हुनेछन्।

७. सदस्यताका लागि योग्यता
- यस संस्थाको उद्देश्यबमोजिम कार्य गर्न रुची भएका व्यक्तिहरू यस संस्थाको सदस्य हुन सक्नेछन्। यसका लागि देहायबमोजिमका योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछ :
- क) नेपाली नागरिक हुनुपर्दछ।
  - ख) उमेर १८ वर्ष पुगेको हुनुपर्दछ।
  - ग) मानसिक सन्तुलन नगुमाएको हुनुपर्दछ।
  - घ) अदालतबाट नैतिक पतन देखिनेगरी फौजदारी र भ्रष्टचारीको अभियोगमा सजाय नपाएको व्यक्ति हुनुपर्दछ।
  - ङ) गैह्रनेपाली नागरिकलाई मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ।

८. संस्थाको सदस्य प्राप्त गर्न वा बहाल रहन नसक्ने अवस्था
- क) गैह्रनेपाली नागरिक भएमा। तर गैह्रआवाशिय नेपाली नागरीकको हकमा यो शर्त लागु हुने छैन।
  - ख) उमेरको हकमा अठार बर्ष नपुगेमा।
  - ग) मानसिक सन्तुलन ठीक नभएमा।
  - घ) प्रचलित कानूनले अयोग्य ठहऱ्याएको भएमा।
  - ङ) अदालतबाट सजाय भोगेको भएमा।
  - च) नैतिक पतन देखिने गरी फौजदारी अभियोगमा परेको भएमा।

९. सदस्यता समाप्त हुने अवस्था :
- निम्न अवस्थामा यस संस्थाको सदस्यता समाप्त हुनेछ।
- क) विधान विपरित कार्य गरेको ठहर भएमा।
  - ख) साधारण सभाले सदस्यता खारेज गरेमा, संस्थाको नीति र उद्देश्य विपरित काम गरेको भनी कार्यकारी समितिले निस्काशन गर्न प्रस्ताव पारित भएमा।
  - ग) नैतिक पतन भएका, अनुशासित नभएमा, फौजदारी अभियोगमा सजाय भएमा।
  - घ) यस संस्थाको विरुद्ध कार्य गरेमा।
  - ङ) मृत्यु भएमा।
  - च) कार्यकारी समितिको अध्यक्षसमक्ष दिएको राजिनामा स्वीकृति भएमा।
  - छ) मनासिव कारणको लिखित कारण विना लगातार तीनपटकसम्म कार्यसमितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा।
  - ज) साधाण सदस्यले सदस्यता नवीकरण नगरेमा।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि :
- कुनै पनि व्यक्तिले यस विधानबमोजिम साधारण, आजीवन, मानार्थ तथा संस्थापक सदस्यता प्राप्त गर्नका लागि कार्यसमितिले तोकेबमोजिमको शुल्क बुझाउनुपर्नेछ।
- क) प्रत्येक वर्षको असार मसान्तभित्र सदस्यता नवीकरण गरिसक्नुपर्नेछ।
  - ख) संस्थाका सबै सदस्यले यो विधान र यसअन्तर्गत बनेको नियम-विनियमको पूर्ण पालना गर्नुपर्दछ।

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page, including a circular stamp of the Centre for Policy Research & Development, Nepal Mandu.

परिच्छेद ४
साधारण सभा, कार्यसमिति तथा बैठकसम्बन्धी व्यवस्था :

११. साधारण सभाको गठन :

- क) साधारण सभा संस्थाको सर्वोच्च अङ्ग मानिनेछ । विधानको दफा ७ अनुसार सदस्यता प्राप्त गर्ने सदस्यहरूमध्येबाट संस्थाको साधारण सभा गठन हुनेछ । साधारण सभामा मानार्थ सदस्यहरू आमन्त्रित रूपमा सहभागी हुनेछन् ।
- ख) साधारण सभाको निर्णय एक व्यक्ति एक मतका आधारमा तोकिएबमोजिम बहुमतबाट हुनेछ ।
- ग) साधारण सभाको गणपुरक सदस्य संख्या पूर्ण सदस्य संख्याको ५० प्रतिशत भन्दा बढी हुनेछ ।
- घ) कार्य समितिले साधारण सभाको आवश्यकता महसुस गरेमा कुनै पनि बेला साधारण सभा बोलाउन सकिनेछ ।
- ङ) साधारण सभा बर्षमा एकपटक हुनेछ । तर सम्पूर्ण सदस्य संख्याको पच्चीस प्रतिशत सदस्यहरूले विशेष साधारण सभा बोलाउन भनी लिखित रूपमा संस्थाको अध्यक्षसमक्ष आवेदन पेश गरेमा कार्यसमितिले ७ दिनदेखि १ महिनाभित्र विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्नेछ । तर साधारण सभा वा विशेष सभा बसेको ६ महिनाभित्र पुनः विशेष साधारण सभा बोलाउन पाइने छैन ।
- च) साधारण सभाको नियमित अधिवेशन बोलाउंदा संस्थाका सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई पत्राचार वा उपलब्ध सार्वजनिक सञ्चारका माध्यमबाट १५ दिन अगाडि नै सूचना गर्नुपर्नेछ तर विशेष अधिवेशनको हकमा यस्तो सूचना ७ दिन अगाडि गरिनेछ ।

१२. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार

- साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ ।
- क) कार्यसमितिले पेश गरेका योजना, कार्यक्रम र वार्षिक बजेट पारित गर्ने ।
- ख) संस्थाको आयव्ययको लेखापरीक्षणसहितको प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र लेखापरीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएको अनियमित बेरजु रकम असुलउपर गरी फछ्यौट गर्नका लागि कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने ।
- ग) आगामी वर्षका लागि लेखापरीक्षकको नियुक्ति गर्ने ।
- घ) संस्थाको वार्षिक कार्य प्रगति विवरण र संस्थाले गरेको कार्यको मूल्याङ्कन गरी कार्यसमितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
- ङ) संस्थाको कार्यसमितिका पदाधिकारीको पदावधि पुगेको अवस्थामा विधानबमोजिमको प्रक्याअन्तर्गत रही कार्यसमितिका पदाधिकारीको निर्वाचन गर्ने ।
- च) कार्यसमितिले पेश गरेको विधान संशोधन, नियम तथा विनियममाथि स्वीकृति प्रदान गर्ने ।
- छ) कार्यसमितिको सिफारिसमा मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्ने ।
- ज) कार्यसमितिले पेश गरेको कर्मचारीको दरबन्दी, पारिश्रमिक, भत्ता तथा अन्य सुविधामा विचार गरी आवश्यकताअनुसार स्वीकृति प्रदान गर्ने ।

१३. कार्यसमितिको गठन

- १) यस संस्थाका लागि ११ जनाको एक कार्यसमिति गठन साधारण सभाले गर्नेछ ।
- २) साधारण सभाका सदस्यमध्येबाट निर्वाचन गरेर देहायबमोजिमका पदाधिकारी रहने गरी एउटा कार्यसमिति गठन हुनेछ ।

अध्यक्ष	१ जना
प्रथम उपाध्यक्ष	१ जना
द्वितीय उपाध्यक्ष	१ जना
महासचिव	१ जना
सचिव	१ जना
कोषाध्यक्ष	१ जना
सदस्य	५ जना

- ३) कार्यसमितिका सम्पूर्ण पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पदावधि दुई बर्षको हुनेछ ।
- ४) कार्यसमितिले विशिष्ट व्यक्तिहरूलाई विभिन्न सरसल्लाह र सुझावको लागि सल्लाहकारहरू चयन गर्नेछ ।

Handwritten signatures and initials at the bottom of the page, including names like 'Dipak', 'An', 'Arun', 'Laxman', 'Dipak', 'Laxman', and 'Rajendra'.

Handwritten signatures and stamps at the top of the page, including a circular stamp with the text 'RESEARCH CENTRE FOR POLITICAL AND SOCIAL RESEARCH'.

- ५) कार्यसमितिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिव, सचिव, कोषाध्यक्षमध्ये कुनै पद रिक्त भएमा कार्यसमितिका सदस्यहरूमध्येबाट बाँकी अवधिका लागि रिक्त पदपूर्ति कार्यसमितिबाट गरिनेछ।
- ६) कार्यसमितिको कुनै सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा साधारण सदस्यहरूमध्येबाट बाँकी अवधिका लागि रिक्त पदपूर्ति कार्यसमितिबाट गरिनेछ।

१४. कार्यसमितिको बैठक र निर्णय

- क) कार्यसमितिको बैठक महिनामा एकपटक हुनेछ। तर आवश्यकताअनुसार अध्यक्षको निर्देशनमा महासचिवद्वारा बैठक बोलाउन सकिनेछ।
- ख) कार्यसमितिको बैठकको गणपूरक संख्या पचास प्रतिशतभन्दा बढी हुनेछ। गणपूरक संख्या नपुगी बैठक हुन नसकेमा दोस्रोपटक तेत्तीस प्रतिशत र तेस्रोपटक पच्चीस प्रतिशत सदस्यको उपस्थितिमा बैठक हुन सक्नेछ।

१५. कार्यसमितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- क) साधारण सभाले पारित गरेको नीति तथा कार्यक्रम लागू गर्ने।
- ख) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपयुक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- ग) साधारण सभा बोलाउने तथा चुनाव गर्ने।
- घ) आर्थिक सहयोग जुटाउने।
- ङ) सदस्यता प्रदान गर्ने।
- च) सल्लाहकार समिति गठन गर्ने।
- छ) संस्थासंग सम्बन्धित कुनै पनि व्यक्तिले दिएको राजिनामा तोकिएबमोजिम स्वीकृत गर्ने।
- ज) संस्थासंग संलग्न व्यक्तिहरूको कार्यविभाजन, सेवा, सर्त र सुविधा तोक्ने।
- झ) संस्थाको विधान अन्तर्गत आवश्यक विनियम बनाउने।
- ञ) संस्थाको हित विपरित कार्य गर्ने कुनै पनि पदाधिकारी र सदस्यलाई कार्यसमितिबाट निलम्बन वा निष्काशन गर्ने।
- ट) विविध परियोजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि संयोजन समितिको कार्यदल गठन गर्ने। उक्त कार्यदलको पदावधि र कार्य सञ्चालन प्रक्रिया तोक्ने।
- ठ) कार्यसमितिले आवश्यक ठानेमा उपसमितिहरू गठन गर्ने।
- ड) संस्थाको गतिविधि सार्वजनिक गर्न नियमित प्रकाशन गर्ने।
- ढ) विधानको कुनै कुरा अस्पष्ट भएमा सोको अन्तिम व्याख्या गरी बाधा, अडचन फुकाउने।
- ण) यस संस्थाको सदस्यहरूलाई संस्थाको उद्देश्यसंग सम्बन्धित स्वदेश तथा विदेशमा संचालन हुने विभिन्न कार्यशाला गोष्ठी, सेमिनार, सभासम्मेलन, तालीम, अध्ययन, भ्रमण आदिमा सहभागिताका लागि सिफारिस तथा निर्णय गर्ने।

परिच्छेद ५
पदाधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

१६. पदाधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

- क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
  - अ) साधारण सभा तथा कार्यसमितिको अध्यक्षता गर्ने।
  - आ) बैठकबाट पारित निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने।
  - इ) बैठक बोलाउन महासचिवलाई निर्देशन दिने।
  - ई) महत्वपूर्ण आकस्मिक निर्णय गर्नुपरेमा लगत्तै बस्ने बैठकबाट अनुमोदन गराउने गरी तत्काल निर्णय गर्ने।
  - उ) संस्थाको सम्पूर्ण कृयाकलापहरूको नेतृत्व, समायोजन र संयोजन गर्ने।
  - ऊ) संस्था प्रमुखको हैसियतले अन्य भैपरी आउने कार्यहरू गर्ने।
  - ए) विभिन्न संघसंस्था तथा समुदायमा समन्वय कायम गर्ने र बैठकमा मत बराबर भए निर्णायक मत प्रदान गर्ने।
- ख) प्रथम उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
  - अ) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षको सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने।

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page, including a circular stamp with the text 'RESEARCH CENTRE FOR POLITICAL AND SOCIAL RESEARCH'.

- आ) अध्यक्षलाई आवश्यकताअनुसार सल्लाहसुभाब दिने ।
 इ) अध्यक्षले निर्देशन गरेअनुरूप कार्यहरू गर्ने ।
 ग) द्वितीय उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
 अ) प्रथम उपाध्यक्षको अनुपस्थितिमा प्रथम उपाध्यक्षको सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
 आ) अध्यक्ष तथा प्रथम उपाध्यक्षलाई आवश्यकताअनुसार सल्लाहसुभाब दिने ।
 इ) अध्यक्षले निर्देशन गरेअनुरूप कार्यहरू गर्ने ।
 ई) योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यको संयोजन गर्ने ।
 घ) महासचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार
 अ) अध्यक्षको निर्देशनअनुसार कार्य समितिको बैठक बोलाउने तथा संचालन गर्ने ।
 आ) बैठकमा निर्णय भएका सम्पूर्ण कुराहरूको अभिलेख राख्ने ।
 इ) बैठकमा निर्णय भएका कुराहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
 ई) साधारण सभाका लागि प्रगति प्रतिवेदन तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयार पार्ने तथा पेश गर्ने ।
 ड) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार
 अ) महासचिवको अनुपस्थितिमा महासचिवको सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने ।
 आ) महासचिवलाई आवश्यक सहयोग, सुभाब र सल्लाह दिने ।
 इ) महासचिवको निर्देशनमा कार्य गर्ने ।
 च) कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
 अ) संस्थाको आर्थिक अभिलेख व्यवस्थित राख्ने ।
 आ) आर्थिक कागजातहरूको निरीक्षण तथा हस्ताक्षर गर्ने ।
 इ) वार्षिक आर्थिक प्रतिवेदन साधारण सभामा पेश गर्ने ।
 ई) अध्यक्ष र महासचिवसँग मिलेर कोष सञ्चालन गर्ने ।
 इ) अध्यक्षको निर्देशन अनुरूप कार्य गर्ने ।
 छ) सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार
 अ) कार्यसमितिको बैठकमा छलफल तथा निर्णय प्रकृत्यामा भाग लिने ।
 आ) संस्थाका उद्देश्य पूरा गर्न सक्रियतापूर्वक काम गर्ने ।
 इ) अध्यक्षको निर्देशन अनुरूप काम गर्ने ।

परिच्छेद ६
आर्थिक व्यवस्था

१७. संस्थाको कोष
 १) संस्थाको आफ्नो छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायबमोजिम प्राप्त रकम जम्मा हुनेछ ।
 क) सदस्यताबापत प्राप्त शुल्क, सदस्यता शुल्क र नवीकरण शुल्कको रकम ।
 ख) कसैले स्वेच्छाले दिएको अनुदान, सहायताबापत प्राप्त रकम ।
 ग) संस्थाको चल-अचल सम्पत्ति वा अन्य वस्तुको बिक्रीबाट प्राप्त रकम ।
 घ) संस्थाको तर्फबाट गरिने अध्ययन, अनुसन्धान, प्रकाशन र प्रदर्शन कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने रकम ।
 ड) संस्थाले विभिन्न स्रोत र साधनको परिचालनमार्फत आर्जन गरेका रकम ।
 च) विभिन्न सरकारी निकाय तथा स्थानीय निकायबाट प्राप्त अनुदान वा सहयोग रकम ।
 छ) विदेशी संस्था, व्यक्ति वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थाबाट सहयोगवापत प्राप्त रकम । विदेशी सहयोग वा अनुदान लिँदा संस्थाले नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिनेछ ।

१८. खाता सञ्चालन
 संस्थाको बैंक खाता अध्यक्ष, महासचिव र कोषाध्यक्ष (अनिवार्य) मध्ये कुनै दुईको हस्ताक्षरबाट सञ्चालन हुनेछ र प्रचलित ऐन, नियमअनुसार खर्च गर्ने तथा खर्चको सेस्ता राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

१९. चल-अचल सम्पत्तिको विवरण
 क) संस्थाले आफ्नो नाममा खरीद गरेको वा अन्य स्रोतबाट प्राप्त चल-अचल सम्पत्तिको विवरण राख्नेछ ।
 ख) संस्थाले व्यक्ति सरह चल-अचल सम्पत्तिको भोगचलन वा बेचबिखन गर्न सक्नेछ ।

२०. लेखा र लेखापरीक्षण

Handwritten signatures and stamps at the top of the page.

- १) संस्थाको आयव्ययको लेखा तथा लेखा परीक्षण प्रचलित कानूनबमोजिम स्पष्ट तवरले राखिनेछ ।
- २) नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले चाहेमा जुनसुकै बखतमा पनि आफै वा मातहतका कर्मचारी खटाई संस्थाको हिसाबकिताब जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ ।
- ४) लेखापरीक्षकको नियुक्ति साधारण सभाबाट हुनेछ । तर प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभएसम्म कार्यसमितिबाट लेखापरीक्षकको नियुक्ति हुनेछ ।
- ५) संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक कार्यप्रगति विवरणको १/१ प्रति स्थानीय अधिकारी, जिविस, समाजकल्याण परिषद् र सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ ।

परिच्छेद ७

निर्वाचन, अविश्वासको प्रस्ताव, विधान संशोधनसम्बन्धी व्यवस्था

२१. निर्वाचनसम्बन्धी व्यवस्था
  - क) कार्यसमितिका निर्वाचनको प्रयोजनका लागि साधारण सभाले तीन जनाको निर्वाचन समिति गठन गर्नेछ ।
  - ख) निर्वाचन समितिले प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रहेर निर्वाचन कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्नेछ ।
  - ग) निर्वाचनसम्बन्धी विवाद उत्पन्न भएमा निर्वाचन समितिले गरेको निर्णय नै अन्तिम हुनेछ ।
  - घ) सम्पूर्ण निर्वाचन प्रकृया सम्पन्न भएपछि निर्वाचन समितिको स्वतः विघटन हुनेछ ।
२२. उम्मेदवार हुने योग्यता

यस विधानको दफा ८ मा उल्लेखित योग्यता पुगी तोकिएको समय र प्रकृयाभित्र सदस्यता लिई संस्थामा आबद्ध रही संस्थाको कुनै पनि कार्यमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गरेको साधारण सदस्य कार्यसमितिको सदस्य पदका लागि उमेदवार हुन सक्नेछ । तर अध्यक्ष पदकोलागि न्युनतम २ कार्यकाल कार्यसमितिमा रहि कार्य गरेको हुनुपर्नेछ (पहिलो साधारण सभाको हकमा यो नियम लागु हुने छैन ।
२३. रिक्त पदपूर्ति

कुनै कारणवश कार्यसमितिको पदाधिकारीहरूको पद रिक्त हुन गएका कार्यसमितिद्वारा पदपूर्ति गरिनेछ ।
२४. अविश्वासको प्रस्ताव
  - १) लिखित रूपमा कुन पदाधिकारीको विरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव राख्न लागिएको हो भन्ने खुलाई देहायबमोजिमको रित पुऱ्याई संस्थामा दर्ता गर्नुपर्नेछ ।
    - क) नेपाली भाषामा शिष्ट शब्दको प्रयोग गरी लेखिएको हुनुपर्दछ ।
    - ख) प्रस्तावको विषय स्पष्ट र व्यवहारिक हुनुपर्दछ ।
    - ग) साधारण सभा सदस्यमध्येबाट कम्तीमा १/४ (एक चौथाई) सदस्यहरूको प्रष्ट नाम, धर र ठेगानासहित खुलाई सही गरेको हुनुपर्दछ ।
  - २) उपदफा १ बमोजिम दर्ता भएको अविश्वासको प्रस्तावको स्पष्ट विषय खुलाई साधारण सभा वा विशेष सभा बस्ने स्थान, मिति, समयसमेत तोकौ संस्थाको सम्पूर्ण पदाधिकारी र सदस्यलाई विधानको दफा ११ (च) बमोजिम सभा वा विशेष सभा बस्ने सूचना दिइनेछ ।
  - ३) साधारण सभामा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले साधारण सभामा उप दफा-१ बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न अनुमति दिनेछ र प्रस्ताव पेश गर्ने सदस्यहरूमध्ये १ जनाले अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउनुपर्ने कारणसहितको आफ्नो अभिमत सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नेछ ।
  - ४) उप-दफा ३ बमोजिम अविश्वासको प्रस्तावपक्षका सदस्यले आफ्नो अभिमत प्रस्तुत गरेपछि सो प्रस्तावउपर मत प्रकट गर्न चाहने बढीमा अन्य तीन जना सदस्यहरूलाई अध्यक्षले अभिमत प्रकट गर्न अनुमति दिन सक्नेछ ।
  - ५) उप-दफा १ बमोजिम अविश्वासको प्रस्ताव जुन पदाधिकारीविरुद्ध गरिएको हो, त्यस्तो पदाधिकारीलाई सफाई पेश गर्ने मनाशिव समय दिइनेछ ।
  - ६) अविश्वासको प्रस्तावउपर आफ्नो भनाई पेश गर्ने क्रम समाप्त भएपछि अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले सो अविश्वासको प्रस्ताव बहुमतको पक्ष वा विपक्षमा छ भन्ने कुराको निर्णय अविश्वासको प्रस्तावको पक्षमा मत प्रकट गर्नेलाई एक समूहमा र विपक्षमा मत प्रकट गर्ने अर्को समूहमा छुट्याएर वा साधारण सभा सदस्यहरूलाई अविश्वासको प्रस्तावको पक्ष र विपक्षमा गोप्य मतदान गराएर गर्नेछ ।
  - ७) साधारण सभाको कुल संख्याको २/३ (दुई तिहाई) बहुमतले अविश्वासको प्रस्ताव पारित हुनेछ । त्यस्तो प्रस्ताव पारित भएमा जसका विरुद्ध अविश्वासको प्रस्ताव पारित भएको हो, त्यस्तो सदस्य वा पदाधिकारी पद मुक्त हुनेछ र क्षतिको प्रकृतिअनुसार क्षतिपूर्ति गराईनेछ ।

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page.

Handwritten signatures and stamps at the top of the page, including a circular stamp with the text 'संस्थापक केन्द्र' and 'विश्वविद्यालय'.

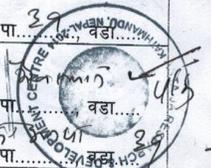
- ८) निर्वाचित भएको ६ महिना नपुगी वा प्रस्ताव विफल भएको ६ महिना नपुगी त्यस्तो व्यक्तिउपर पुनः अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन पाइने छैन ।
२५. विधान संशोधन
- क) संस्थाको विधान संशोधन गर्न वा संस्थाको नाम नै फेर्न आवश्यक भएमा कार्यसमिति वा साधारण सभाका २५ प्रतिशत सदस्यले साधारण सभाको अधिवेशनमा विधान संशोधन प्रस्ताव पेश गर्न सक्नेछन् ।
- ख) सो सभाको सम्पूर्ण सदस्यहरूको दुई तिहाई बहुमतले पारित गरेमा विधान संशोधन हुनेछ ।
- ग) संशोधित विधान कानूनबमोजिम सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृत नभएमा संस्थाले गरेको सम्पूर्ण कामकार्यवाही साविकको विधानअनुसार भएको मानिनेछ ।
- घ) संशोधित विधान स्थानीय अधिकारीबाट स्वीकृत भएको दिनबाट लागू हुनेछ ।
२६. नियम/विनियम बनाउने
- संस्थाको काम सुचारु रूपले सञ्चालन गर्नका लागि कार्य समितिले विधान अन्तर्गत रही नियम/विनियम बनाउन सक्नेछ । यस्तो नियम स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति पश्चात लागू हुनेछ ।
२७. गोप्यता भङ्ग गर्न नहुने
- यस संस्थाका कुनै पनि पदाधिकारी वा सदस्यले संस्थाको अहित हुने कार्य गर्नु हुँदैन । कार्यसमितिका पदाधिकारी वा साधारण सदस्यले बैठक वा साधारण सभामा असभ्य र अश्लील शब्दको प्रयोग गर्न पाइने छैन । संस्थाको हित हुने कुनै पनि कुरा गोप्य रहन सक्नेछन् ।
२८. कानून विपरित गर्न नहुने
- यो विधान अन्तर्गत गठन गरिने ईकाईहरू प्रचलित नेपाल कानूनको अधिनमा रही नेपाल सरकारको नीति निर्देशनको परिधिभित्र रही गरिनेछ ।
२९. राजीनामा
- साधारण सभाका सदस्य तथा कार्यसमितिका पदाधिकारीहरू एवं सदस्यले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन सक्नेछन् ।
३०. प्रचलित कानूनबमोजिम हुने
- यस विधानमा लेखिएको कुनै कुरा प्रचलित ऐन-कानूनसँग बाझिएको खण्डमा स्वतः निस्कृय भई प्रचलित कानूनमा भएको व्यवस्थाबमोजिम हुनेछ ।
३१. व्याख्या
- यो विधानको व्याख्या गर्ने अन्तिम अधिकार कार्यसमितिलाई हुनेछ ।
३२. निर्देशनको पालना
- स्थानीय अधिकारीले समय समयमा दिएको निर्देशनको पालना गर्न संस्थाको मुख्य कर्तव्य हुनेछ ।
३३. विघटन
- क) सामान्यतया साधारण सभाको दुईतिहाई बहुमतबाट संस्थालाई विघटन गर्न सकिनेछ । तर संस्थापक सदस्यहरूको बहुमत सदस्यहरूले संस्थालाई निरन्तरता दिनचाहेको खण्डमा संस्था विघटन हुने छैन ।
- ख) विघटित अवस्थामा संस्थाले लिएको ऋण भुक्तानी गरी बाँकी जायजथा नेपाल सरकारमा सरेनेछ ।
३४. तदर्थ समिति
- क) यो संस्था स्थापना गरी दर्ता गराउनको लागि गठित तदर्थ समितिले ६ महिनाभित्र साधारण सभा बोलाई विधानअनुसारको निर्वाचन समिति गठन गरी नयाँ कार्यसमितिको निर्वाचन गराउनेछ र सोको जानकारी स्थानीय अधिकारीलाई दिइनेछ ।
- ख) प्रथम पटक निर्वाचन सम्पन्न नभएसम्मको अवस्थामा कार्यसमितिले गरेको काम, कारवाहीहरू यसै विधानसरह भएको मानिनेछ ।
३५. हामी अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र, नेपालका निम्न संस्थापकहरू यस विधानबमोजिम कार्य गर्न मञ्जुर भई निम्न साक्षीको रोहवरमा विधानमा सहीछाप गर्दछौं ।

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page, including a circular stamp with the text 'RESEARCH & DEVELOPMENT CENTRE' and 'NEPAL'.

Handwritten signatures and names at the top of the page, including 'Anurag' and 'Lakshmi'.

नाम तथा पद	साक्षी
प्रा.डा. दुर्गादत्त पौडेल- अध्यक्ष स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
श्री खेम शर्मा पौडेल - प्रथम उपाध्यक्ष स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. रामपुकार ठाकुर - द्वितीय उपाध्यक्ष स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. विष्णुप्रसाद चापागाईं - महासचिव स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. हरिकुमार श्रेष्ठ - सचिव स्थायी ठेगाना जिल्ला गोरखा गा.वि.स./न.पा. गाईबुर, वडा नं. ४ अस्थायी ठेगाना जिल्ला काठमाडौं, गा.वि.स./न.पा. काठमाडौं, वडा नं. ३१	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. उद्धवराज खड्का - कोषाध्यक्ष स्थायी ठेगाना जिल्ला धनुषा, गा.वि.स. यज्ञभूमी, वडा ९ अस्थायी ठेगाना जिल्ला काठमाण्डौ, काठमाण्डौ मनपा, वडा १४	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. ज्वाला वज्राचार्य - सदस्य स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
श्री अम्बेश्वर सिंह - सदस्य स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
डा. कमलाकान्त आचार्य - सदस्य स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
..... - सदस्य स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....
..... - सदस्य स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....	नाम थर: ..... स्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा..... अस्थायी ठेगाना जिल्ला ..... गा.वि.स./न.पा. .... वडा.....

Handwritten notes and signatures on the left side of the table.

Handwritten signatures and names at the bottom of the page, including 'Anurag' and 'Lakshmi'.

Handwritten signatures and stamps at the top of the document. A circular stamp in the center contains the text: "अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र, नेपाल विधान २०७० को परिच्छेद १, दफा ३ अनुसारको संस्थाको छाप र चिन्ह" (Seal and emblem of the institution established according to Article 1, Section 3 of the Nepal Act 2070).

अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र, नेपाल विधान २०७० को परिच्छेद १, दफा ३ अनुसारको संस्थाको छाप र चिन्ह :

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the document, including a circular stamp with the text: "अष्ट-ज अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र, नेपाल विधान २०७० को परिच्छेद १, दफा ३ अनुसारको संस्थाको छाप र चिन्ह" (Seal and emblem of the institution established according to Article 1, Section 3 of the Nepal Act 2070).

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय
काठमाडौं

निर्णय मिति २०७९/११/१०
दर्ता मिति २०७९/११/१०
दर्ता नं. ... ६९५ ...

प्रमाण-पत्र

श्री अध्यक्षज्यू,

अस्ट्रिया प्रतुलनानु तय्या विकास केन्द्र
... काठमाडौं - २९

... नामक संस्था, संस्था दर्ता ऐन २०३४ को
दफा (४) बमोजिम मिति २०७९/११/१० मा दर्ता गरी यो प्रमाणपत्र
दिइएको छ ।

स्थानीय अधिकारीको सही:-

[Handwritten signature]
२०७९/११/१०

पूरा नाम:-

दर्ता:-

प्रशासकीय अधिकारी

द्रष्टव्य:- यो प्रमाणपत्र हरेक आर्थिक वर्ष भित्र नवीकरण गर्नु पर्ने छ ।

नेपाल सरकार
सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
जिल्ला विकास समितिको कार्यालय
काठमाडौं, २०६४

फोन : ४२५४५१५
४२५४८८१
४२५४६५७
४२५४९०६
४२५४९०८

संस्थाको नाम : अल्ट- (स) अनुसन्धान तथा
विकास केन्द्र नेपाल

ठेगाना : काठमाडौं

म.न.प्र.म./न.प्र.म./गा.वि.स./वडा नं. ३९

दर्ता नं./नविकरण नम्बर :

आ.व. : ०६०१६५१-३९८